

GEOGRAFIYA FANINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Esbergenova Salima Allabergenovna

**O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Qoraqalpoq akademik litseyining
geografiya fani o'qituvchisi**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8354120>

Annotatsiya. Bu maqolada geografiya fanini o'qitishda interfaol usullarni ta'riflash va ularning talabalarga o'rgatishda qiziqarli va samaradorli qilish imkoni ko'rsatib o'tildi. Bu usullar orasida interaktiv darslar, virtual ekskursiyalar, ilmiy tadqiqotlarga qatnashish, geografiya o'yinlari va proyektlar kabi turli usullar keltirildi. Bu usullar talabalarning o'rganishni qiziqishlarini oshiradi, ularning qobiliyatlarini rivojlantiradi va geografiya bilimini amaliyotga o'tkazishga imkon beradi.

Kalit so'zlar: geografiya, o'qitish, interfaol usullar, interaktiv darslar, virtual ekskursiyalar, o'yinlar.

Geografiya fanini o'qitishda interfaol usullar, talabalar bilan interaktiv tarzda ishlash va ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini oshirishga yordam beradi. Bu usullar talabalarning qobiliyatlarini rivojlantirish va geografiya bilimini amaliyotga o'tkazishga imkon beradi [5, 198-202]. Quyidagi interfaol usullar geografiya fanini o'qitishda foydalanilishi mumkin:

1. Interaktiv darslar: Bu usulda, o'qituvchi talabalarga interaktiv dars materiallarini taqdim etadi. Bu materiallar, animatsiyalar, videolar, grafikalar va boshqa interaktiv elementlardan iborat bo'lishi mumkin. Talabalar bu dars materiallarini o'zlarining o'zgartirishlari va tahlillari bilan ishlay oladilar.

2. Virtual ekskursiyalar: Geografiya fanida o'rganish uchun mehnat qilish kerak bo'lgan joylarga bormaslik talabalarning tushunishini cheklash mumkin. Virtual ekskursiyalar esa talabalarni dunyoning turli joylariga olib boradi. Ular virtual sayohatlar orqali turli mamlakatlarda, shaharlarda yoki tabiiy ob'ektlarda aylanib, o'sha joylarni ko'rish va o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

3. Ilmiy tadqiqotlarga qatnashish: Geografiya fanini o'rganishda talabalarning tadqiqotlar bilan ishlashlari juda muhimdir. Interfaol usullar orqali, talabalar ilmiy tadqiqotlarini amaliyotga o'tkazish va bu bilim sohasidagi so'nggi yangiliklardan xabardor bo'lish imkoniyatiga ega bo'ladilar [3, 86-88].

4. Geografiya o'yinlari: O'yinlar talabalarni o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini oshirishda samaralidir. Geografiya o'yinlarida talabalar mamlakatlar, shaharlar, tabiiy ob'ektlar va boshqa geografiya mavzulari haqida savollar yechish, xaritalarni tuzish va boshqa amaliy mashg'ulotlar bilan ishlay oladilar.

5. Proyektlar: Talabalar geografiya fanini o'rganish uchun proyektlar tayyorlashadi. Bu proyektlar mamlakatlar, tabiiy resurslar, iqlim va boshqa geografiya mavzulari haqida tahlil, taqdimot yoki boshqa shaklda bo'lishi mumkin. Bu usul talabalarning tahlil qilish va taqdimot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi [1].

Geografiya fanini interfaol usullar orqali o'qitishning ahamiyati bir necha muhim sabablarga asoslangan. Birinchidan, interfaol usullar talabalarni o'rganish jarayonida qiziqish va ilg'orlikni saqlab qolishiga yordam beradi. Interaktiv darslar, virtual ekskursiyalar va geografiya o'yinlari talabalarni amaliyotga qaratish imkonini beradi va ularning o'rganish jarayonida motivatsiyani oshiradi. Bu usullar talabalar bilan interaktiv tarzda ishlash imkoniyatini beradi va ularning o'zlarini o'rganish jarayonida faol qatnashishini ta'minlaydi.

Ikkinchidan, interfaol usullar talabalarning qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradi. Ilmiy tadqiqotlarga qatnashish va proyektlar talabalarni o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolar yechish va ma'lumotlarni to'plashga rag'batlantiradi. Bu usullar talabalar uchun o'zlashtirilgan o'rganish jarayonini ta'minlaydi va ularning kritik tasavvurlarni rivojlantirishga imkon beradi [4].

Uchinchidan, interfaol usullar geografiya bilimini amaliyotga o'tkazishga imkon beradi. Virtual ekskursiyalar va ilmiy tadqiqotlarga qatnashish talabalarni geografiya bilimini amaliyotda o'rganishga chaqiradi. Bu usullar talabalar uchun asosiy geografiya prinsiplarini tushunishga imkon beradi va ularning o'zlarini amaliyotda sinovdan o'tkazishga imkoniyat yaratadi.

Shuningdek, interfaol usullar talabalarni faollik va ishtirokchilikka kuchaytiradi. Geografiya fanini interfaol usullar orqali o'qitish talabalarning o'zlashtirilgan o'rganish jarayonida ishtirok etishini rag'batlantiradi [2]. Bu usullar talabalarni o'zlashtirilgan dasturlar va proyektlar orqali o'z fikrlarini ifoda qilishga, boshqalar bilan hamkorlik qilishga va jamiyatda faol ishtirok etishga rag'batlantiradi.

Bundan tashqari, interfaol usullar talabalarni geografiya faniga qiziqishni oshirishga yordam beradi. Talabalar interaktiv tarzda ishlash orqali geografiya fanini qiziqish bilan o'rganishlari mumkin bo'ladi va bu ularning bu sohada kuchliroq qatnashishiga olib keladi.

Bundan tashqari, interfaol usullar talabalar uchun o'rganish jarayonini qiziqarli va qulay qiladi. Virtual ekskursiyalar, ilmiy tadqiqotlarga qatnashish, geografiya o'yinlari va proyektlar talabalarning o'rganish jarayonida qiziqish va ilg'orlikni saqlab qolishiga yordam beradi.

Xulosa. Geografiya fanini o'qitishda interfaol usullar talabalarning o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini oshirishga yordam beradi. Bu usullar talabalarning qobiliyatlarini rivojlantirish va geografiya bilimini amaliyotga o'tkazishga imkon beradi. Maqolada keltirilgan interaktiv darslar, virtual ekskursiyalar, ilmiy tadqiqotlarga qatnashish, geografiya o'yinlari va proyektlar bu usullardan ba'zilarini hisoblanadi. Bu usullar talabalar bilan interaktiv tarzda ishlash imkoniyatini beradi va ularning o'rganish jarayonida qiziqish va ilg'orlikni saqlab qolishiga yordam beradi. Geografiya fanini interfaol usullar orqali o'qitish talabalarni faollik va ishtirokchilikka kuchaytiradi.

References:

1. Bahromov Q.X. Shodiyeva N. Geografiya ta'limi metodikasi. Buxoro, 2015
2. Hayitov A., Boymurodov N. Ta'limda noana'naviy darslar va interfaol usullardan foydalanish. -Toshkent "Yangi asr avlodi" 2006
3. Mamajanova Raximaxon Olimjanovna (2022). MAKTAB GEOGRAFIYA DARSLARIDA NOAN'ANAVIY VA INTERFAOL USULLARIDAN FOYDALANISH. Ta'lim fidoyilari, 7-8 (1), 86-88.
4. Maqsuda Sadridin Qizi Sayidova, & Gulnoza Ro'Zimamatovna Bozorova (2021). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA "GEOGRAFIYA" FANIDAN DARSLARNI TASHKIL ETISHDAGI BA'ZI MUAMMOLAR VA TA'LIM JARAYONIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING ISTIQBOLLARI. Science and Education, 2 (3), 269-273.
5. Muqumova H.I. (2023). GEOGRAFIYA DARSLARIDA FOYDALANILADIGAN INTERFAOL METODLAR XUSUSIDA. Экономика и социум, (3-2 (106)), 198-202.
6. Sherzod Ibroim Ogli Ibroimov, & Maxina Anarbayevna Usmanova (2021). GEOGRAFIYANI O'QITISHDA OG`ZAKI BAYON QILISH METODLARI. Academic research in educational sciences, 2 (10), 961-970.